

Şimşek, D. ve Erdağı, S. (2025). 8. sınıf öğrencilerinin dinleme ve konuşma becerilerine yönelik metaforik algıları. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 6(4), 528-544. <http://dx.doi.org/10.46321/bugu.1197>

8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEME VE KONUŞMA BECERİLERİNE YÖNELİK METAFORİK ALGILARI*

Öğretmen Demet ŞİMŞEK

Millî Eğitim Bakanlığı demetsimsek366@gmail.com ORCID

Doç. Dr. Selma ERDAĞI

Kafkas Üniversitesi selma_erdagi@hotmail.com ORCID

Öz

Dört temel dil becerisi içinde yer alan dinleme ve konuşma becerileri, günlük hayatta en çok başvurduğumuz anlama ve anlatma becerilerimizdir. Dinleme ve konuşma becerileri; iletişimin, çevreyi algılamanın ve kendini ifade etmenin temeli olması nedeniyle hem günlük hem de akademik hayatta bizler için büyük önem arz etmektedir. Türkçe eğitim ve öğretimi sayesinde dinleme ve konuşma becerilerinin formal yollarla ve bilinçli bir şekilde edinimi ve gelişimi sağlanır. Öğrencilerin dinleme ve konuşma becerilerine yönelik algıları, öğrencilerin bu dil becerilerini edinmesi ve geliştirmesi bakımından oldukça önemlidir. Öğrencilerin algılarını ortaya çıkarmadaki en etkili tekniklerden biri de metafordur. Bu bağlamda yapılan çalışmanın amacı 8. Sınıf öğrencilerinin dinleme ve konuşma becerisine yönelik metaforik algılarını ortaya çıkarmaktır. Yapılan çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Kars ili ve Kars iline bağlı ilçe ve köylerde yer alan 10 farklı devlet ortaokulunda öğrenim görmekte olan 313, 8. sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan bir form aracılığı ile elde edilmiştir ve araştırmadan elde edilen veriler, içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda dinleme becerisi üzerine 263 metafor üretildiği tespit edilmiş ve bu metaforlar 18 kategori altında toplanmıştır. Konuşma becerisi üzerine ise 265 metafor üretildiği tespit edilmiş ve bu metaforlar 18 kategori altında toplanmıştır. Ayrıca katılımcıların dinleme becerisine yönelik 255 olumlu ve 8 olumsuz metafor ürettiği, konuşma becerisine yönelik ise 258 olumlu ve 7 olumsuz metafor ürettiği saptanmıştır. Bu bağlamda katılımcıların çoğunun dinleme ve konuşma becerilerine yönelik olumlu algıya sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Dinleme, konuşma, metafor, 8. sınıf.

* Bu çalışma, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Bilim Dalında 2023 yılında tamamlanan “8. Sınıf Öğrencilerinin Dört Temel Dil Becerisine Yönelik Metaforik Algıları” adlı yüksek lisans tezinden hareketle oluşturulmuştur.

METAPHORICAL PERCEPTIONS OF 8th GRADE STUDENTS ABOUT LISTENING AND SPEAKING SKILLS

Abstract

Listening and speaking skills, which are among the four basic language skills, are the comprehension and expression skills that we use most in daily life. Listening and speaking skills are of great importance to us in both daily and academic life as they are the basis of communication, perceiving the environment and self-expression. Listening and speaking skills are acquired and developed in a formal and conscious manner in formal Turkish education settings. Students' perceptions of listening and speaking skills are very important for them to acquire and develop these language skills. One of the most effective techniques in revealing students' perceptions is metaphor. In this context, the purpose of the current study is to reveal the metaphorical perceptions of 8th grade students about listening and speaking skills. In the study, the phenomenology design, one of the qualitative research designs, was used. The study group consisted of 313 8th grade students attending 10 different public middle schools in Kars province and its districts and villages in the 2021-2022 school year. Data were collected by using a form prepared by the researcher and the collected data were analyzed with the content analysis technique. As a result of the research, it was determined that 263 metaphors were produced on listening skill and these metaphors were grouped under 18 categories. It was determined that 265 metaphors were produced on speaking skill and these metaphors were grouped under 18 categories. It was also determined that the participants produced 255 positive and 8 negative metaphors on listening skill, and 258 positive and 7 negative metaphors on speaking skill. In this context, it was concluded that most of the participants had positive perceptions of listening and speaking skills.

Keywords: Listening, speaking, metaphor, 8th grade.

Ø. Giriş

Türkçe eğitimi ve öğretimi; dinleme, konuşma okuma ve yazma becerileri üzerine şekillendirilmiştir. Türkçe eğitim ve öğretiminde önemli bir yer teşkil eden bu dört temel dil becerisi kendi içerisinde anlama ve anlatma becerileri olarak sınıflandırılır. Anlama becerileri, okuma ve dinlemedir; anlatma becerileri ise yazma ve konuşmadır. İnsanoğlu bu temel becerileri informal ve formal yollarla edinir ve birçok faktörün etkisiyle zamanla dil becerilerini geliştirir.

Doğuştan sahip olduğumuz becerilerimiz dinleme ve konuşmadır. İnsanoğlu, dinleme yetisine sahip olarak dünyaya gelir ve çevresindeki birçok şeyi dinleme sayesinde algılar. İnsanoğlu, doğuştan sahip olduğu ve çevresel faktörlerin etkisi ile zamanla konuşma yetisini edinir ve artık kendini sözel olarak ifade etmeye başlar.

Dinleme, dört temel dil becerisi içerisinde yer alan; okuma, yazma, konuşma becerilerden önce kazanılan ve anlamaya dayalı olan bir beceridir. Gündüz ve Şimşek (2014, s. 13) dinlemeyi; duyulanlar/işitilenler içinden seçim yapma, bunları algılama ve değerlendirerek tepki verme eylemi olarak tanımlamıştır. Çocuklar, dil öğrenme sürecine dinleme ile başlar. Dinleme; konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve sunu gibi diğer öğrenme alanları ile becerilere temel oluşturur. Dinleme becerileri, öğrencilerin iletişim kurmasını, öğrenmesini ve zihinsel yapısını geliştirmesini kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin dinleme becerilerinin gelişimi erken yaşlarda ailede başlayıp eğitimin hayatında da öğrenci merkezli etkinliklerle devam ettirilmelidir (MEB, 2009, s. 14). Bu becerinin gelişimi öğrencinin ilk olarak toplumda sağlıklı iletişim kurmasının temellerini atacak ve öğrenme, bilgi edinme, zihinsel gelişme açısından öğrencilere büyük katkı sağlayacaktır.

İnsanoğlunu diğer canlılardan ayıran en önemli etken konuşma yetisine sahip olmasıdır. Konuşma becerisi, dinleme becerisinden sonra kazanılan anlatmaya dayalı olan bir dil becerisidir. Çocuklar, konuşma becerilerini hem bireysel çabaları hem de aile ve çevreyle etkileşim yoluyla geliştirir. Konuşma; öğrencilerin kendilerini ifade etme, iletişim kurma, öğrenme ve zihinsel becerilerini geliştirmeleri açısından önemli bir alandır (MEB, 2009, s. 15). Konuşma becerisinin de tıpkı dinleme becerisi gibi günlük hayatta ve eğitim hayatında sıkça başvurulan bir dil becerisi olduğu görülmektedir. Nitekim konuşma, dinlemeyle doğrudan bağlantılıdır. Çocuklar, önce dinlemeyi ardından konuşmayı öğrenirler. Bunun yanı sıra konuşma öğrenme alanı; öğrencilerin sosyalleşmesini, toplum içinde saygı ve güven kazanmasını, anlama, anlatma becerilerini geliştirmesini, eğitim ve öğretimden en fazla verimi almasını sağlar (Can, 2021, s. 149). Bu sebeple konuşma, bireyin doğumuyla beraber sahip olmaya hak kazandığı varsayılan bir özellik olarak kalmamalı, eğitimle beceriye dönüştürülmelidir (Yeşiltepe Sağlam, 2010, s. 1). Bu bağlamda akademik alanda, her öğrenciye kendini ifade etme hakkı tanınmalı ve çeşitli yaratıcı etkinliklerle öğrencilerin konuşma becerisi geliştirilmelidir.

Görüldüğü üzere dört temel dil becerilerinden olan dinleme ve konuşmanın bizlere akademik ve günlük hayatta pek çok yararı vardır. Bu nedenle dört temel dil becerisi içinde yer alan dinleme ve konuşma becerilerinin edinimi ve gelişimini sağlayabilmek Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinde öncelikli amaçlardan biridir (Lüle Mert, 2014, s. 25). Türkçe öğretiminin bu amacını gerçekleştirmesi için ise öğrencilerin dinleme ve konuşma becerisine yönelik algıları ortaya çıkarmak gerekir. Çünkü öğrencilerin algılarını ortaya çıkararak öğrencilerin dinleme ve konuşmaya nasıl yaklaştığı anlaşılabilir ve öğrencilerin olumsuz algıları varsa tespit edilip düzeltilir. Öğrencilerin algılarını ortaya koymak için de en etkili yöntemlerden biri olan metafor tekniğine başvurulabilir.

Metafor terimi, Latince ve Grekçe “metafora” kökünden gelir. Meta: öte, aşırı ve pherein: taşımak, yüklenmek sözcüklerinden oluşmuş birleşik bir addır. Günümüzde söz sanatı olarak bilinen metaforun dilimizdeki karşılığı eğretilmedir (Öztürk, 2007, s. 56). Gün’e (2015, s. 452) göre; metafor kullanımı, kişinin genel olarak dünyayı kavrayışına sinen bir düşünme görme biçimi anlamına gelir. Bireyler, kendi duygu ve düşüncelerini tanımlarken metaforlardan yararlanmaktadır. Bu da bireylerin algılarını ortaya koymada önemli bir öge olarak kabul edilmektedir. Metaforlar; günlük yaşamda dış dünyayı ifade etmekte, görsellik kazandırmakta ve algılamakta kullanılır (Dönmez, 2017, s. 12). Aynı zamanda, metaforlar, bireylerin sınırlandırmasını engelleyerek onları yaratıcılığa yönlendirirken dilin derinliklerinde kendilerini bulmalarını sağlamaktadır. Bu bakımdan günlük yaşam içinde bireylerin düşüncelerini, duygularını, yaşantılarını tanımlamalarında metaforlardan yararlanmaları kaçınılmazdır (Yaşar ve Girmen, 2012, s. 14). Metaforlar, günlük yaşamın yanı sıra eğitim-öğretim sürecinde de etkin bir şekilde kullanılmaktadır (Güneş ve Fırat, 2016, s. 117). Öğretimin iki temel prensibi bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta gitmektir. Metaforlar bunu gerçekleştirirken soyut prensipleri açıklamak için somut örneklerden yararlandığı gibi bilinmeyen, görülemeyen ya da ruhsal gerçekliği tanımlarken de bilinen, görülen ya da fiziksel gerçeklikten yararlanır (Ünal İbret ve Aydınöz, 2011, s. 86). Kısacası metaforlar günlük yaşamla birlikte eğitim-öğretim hayatımızda da sıkça başvurduğumuz ve bireylerin kavramları anlama, anlatma ayrıca kavramlar hakkındaki algılarını dışa vurmak için kullanılan önemli bir dil aracıdır. Bu bağlamda metaforları analiz etmek de sosyal, kültürel ve birçok alanla ilgili konuyu daha iyi anlamamız da bizlere yardımcı olur.

Yukarıda yer alan bilgilerden hareketle metafor tekniğinin algıları ortaya koymada etkili bir yöntem olduğu söylenebilir. Bu çalışmada 8. Sınıf öğrencilerinin dört temel dil becerisi içinde yer alan dinleme ve konuşma becerisine yönelik algılarını metafor aracılığıyla oraya çıkarmak ve bu kapsamda literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır. Çalışmanın problem cümlesi “8. sınıf öğrencilerinin dinleme ve konuşma becerilerine yönelik metaforik algıları nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Çalışmanın alt problem cümleleri ise “8. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisine yönelik metaforik algıları nelerdir?”, “8. Sınıf öğrencilerinin konuşma becerisine yönelik metaforik algıları nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

Ayrıca literatürde konuyla ilgili yurt içinde yapılan çalışmalar incelenmiştir. Çalışmaların çoğunun okuma ve yazma becerisine yönelik metaforik algıları ortaya çıkarmaya yönelik olması bu konuda dinleme ve konuşma becerisine yönelik metafor çalışmalarını geri planda bırakmıştır. Bu çalışma, dinleme ve konuşma becerisine yönelik metaforik algıları kapsamı bakımından önem taşımaktadır.

1. Yöntem

1.1. Araştırma Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomoloji) deseni kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e (2011, s. 39) göre nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalardır. Nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim deseni ise; bireylerin bir olguya ilişkin yaşantılarını, algılarını ve bunlara yüklediği anlamları ortaya çıkarmayı hedeflemektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 72). Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgubilim uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 79). Nitekim bu çalışmada 8. Sınıf öğrencilerin dinleme, konuşmaya yönelik algıları ortaya çıkarmayı hedeflendiği için olgubilim deseninden yararlanılmıştır.

1.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Kars ili ve Kars iline bağlı ilçe ve köylerde yer alan devlet ortaokulunda öğrenim görmekte olan tüm 8. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışmanın grubu ise 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Kars ili ve Kars iline bağlı ilçe ve köylerde yer alan 10 farklı devlet ortaokulunda öğrenim görmekte olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile seçilen 168 kız ve 145 erkek olmak üzere 313 8. sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Kolay ulaşılabilir durum örneklemeinde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik katar (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 113). Çalışmanın etik kurallara uygun olması ve öğrencilerin soruları rahat cevaplaması amacıyla çalışmaya katılan öğrenciler katılımcı (K) biçimde kodlanmıştır.

1.3. Veri Toplama Aracı

Yapılan araştırmada veri toplama aracı olarak konuyla ilgili daha önce yapılmış çalışmalardan esinlenilerek araştırmacı tarafından hazırlanan bir form kullanılmıştır ve veriler bu form sayesinde toplanmıştır. Formda, ilk aşamada öğrencilerin cinsiyetleri ve hangi okulda öğrenim gördükleri ile ilgili bilgileri doldurmaları istenmiştir. İkinci aşamada ise öğrencilerin dinleme ve konuşmaya yönelik metaforik algıları ortaya çıkarmak amacıyla “*Konuşma*

benzer; çünkü”, “*Dinleme* *benzer; çünkü*” şeklinde verilen cümlelerdeki boşlukları 40 dakikalık süre içerisinde doldurmaları istenmiştir. Böylece öğrencilerin dinleme ve konuşmayla ilgili hangi metaforları ürettikleri ve bu metaforları üretme sebepleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

1.4. Veri Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler, nitel veri analizlerinden biri olan içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 227). İçerik analizi kapsamında, öğrencilerin dinleme ve konuşmaya yönelik ürettiği metaforlar incelenmiş ve ayrı başlıklar altında listelenerek üretilen metaforların sıklığı belirlenmiştir. Aynı başlık altında olması gereken benzer metaforlar gruplandırılarak metaforlar sınırlandırılmıştır. Daha sonra öğrencilerin ürettikleri metaforlar incelenerek metaforların birbiri ile ilişki olma yönü dikkate alınarak kategorileştirilmiştir.

Son olarak yapılan araştırmanın geçerliliğini sağlamak için verilerin elde edilme sürecine ayrıntılı bir şekilde yer verilmiş ve çalışmanın bulgular kısmında öğrencilerin cümleleri aktarılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için ise dört temel dil becerisi üzerine üretilen metaforların geliştirilen kategori kapsamına uygunluğu bir akademisyen ve bir Türkçe öğretmeni olmak üzere iki uzman görüşünden yararlanılarak teyit edilmiştir.

1.5. Etik Kurul İzni

Bu çalışma için Kafkas Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 07.12.2021 tarih ve 25/36 sayılı kararı ile bilimsel araştırma etik kurul izni alınmıştır.

2. Bulgular

2.1. Dinleme Becerisine Ait Bulgular

Tablo 1: Dinleme Becerisine İlişkin Kategoriler, Metaforlar ve Frekans Değerleri

Kategoriler	Metaforlar
Rahatlama/Tedavi Etme	müzik (f=13), şarkı (f=9), rahatlama (f=7), toprak (f= 4), ninni (f= 3), sessizlik (f=3), mola verme (f=3), rüzgâr (f=2), doğa (f=2), kuş(f=2), psikolog(f=2), çay (f=1), özgürlük (f=1), huzur (f=1), çay bahçesi (f=1), şelale (f=1), yorgunluk kahvesi (f=1), deniz (f=1), nehir (f=1), gökyüzü izleme (f=1), bülbülün ötüşü (f=1), serum (f=1), ağrı kesici (f=1)
Eğitim/Bilgi Edinme	öğrenme (f=16), kitap (f=3), bilgi (f=3), düşünme (f=2), öğretmen (f=2), ders (f=2), hayat (f=2), öğrenci (f=2), okul (f=1), gözlük (f=1), afiş (f=1), sınıf (f=1), soru çözme (f=1)
İletişim Ögesi Olma	saygı (f=11), sabır (f=5), empati (f=3), hissetme (f=2), köprü (f=1), saflık (f=1), bekleme (f=1), yoğurt mayalama (f=1), hoşgörü (f=1), duvar (f=1)
Geliştirici Olma/Fayda	çocuk/bebek (f=9), ağaç (f=8), çiçek (f=5), insan (f=3), saat/zaman (f=3), hava (f=2), tohum (f=1), canlı (f=1)

Kayıt Aracı Olma/Eşya	ses kayıt cihazı (f=2), radyo (f=2), hoparlör (f=1), mikrofon (f=1), telefon (f=1), kulaklık (f=1)
Süreklilik/Sonsuzluk	Arka Sokaklar (f=1), çekirdek çitleme (f=1), akarsu (f=1), ölüm (f=1), dalga (f=1), güneş (f=1)
Yol Gösterici Olma	robot (f=1), iş makinesi (f=1), yol çizme (f=1), su (f=1), çözüm yolu (f=1), geçmiş (f=1)
Yakınlık	anne (f=4), dert ortağı (f=4), arkadaş (f=2), aile olma (f=1), düşünce ortağı (f=1)
Dikkat/Seçici Eylem Olma	hayvan (f=3), odaklanma (f=3), porselen tabak (f=1), kalp (f=1), baykuş (f=1)
Eğlence/Heyecan Verici Olma	hayal (f=5), rüya (f=1), uçurtma uçurma (f=1), şiir (f=1), uçma (f=1)
Rahatsızlık Verme/Sıkıcı Eylem Olma	uyuma (f=3), balon(f=2), baş ağrısı (f=1), zaman kaybı (f=1), tuzak (f=1)
Birikimli Olma	çöp kutusu (f=2), sünger (f=1), süpürge(f=1), kumbara (f=1)
Belirsiz Olma	kilitli kutu (f=1), kilitli kapı (f=1), körlük(f=1)
Beceri	anlama/Okuma (f=25), anlatma/konuşma (f=6)
Çeşitlilik	gökkuşağı (f=1), renk (f=1)
Keşfedici Eylem Olma	gezme (f=1), yeni düşünceler (f=1)
Değer	altın (f=1), önem verme (f=1)
İhtiyaç	sağlık (f=1)

Çalışma 313 öğrenciye uygulanmıştır. Bazı öğrencilerin kâğıdı boş vermesi bazı öğrencilerin ise geçersiz cevap vermesi nedeniyle dinleme becerisine yönelik toplam 263 metafor elde edilmiş ve bu metaforlar 18 kategori altında toplanmıştır. Dinleme becerisine yönelik üretilen metaforlar, en fazla rahatlama/tedavi etme (f=62) kategorisi altında toplanırken en az ise ihtiyaç (f=1) kategorisi altında toplanmıştır. Olumsuz metaforlar ise rahatsızlık verme/sıkıcı eylem olma (f=8) kategorisi altında toplanmıştır.

Öğrenciler “rahatlama/tedavi etme” kategorisine yönelik 62 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler dinlemeyi en fazla müziğe (f=13), şarkıya (f=9), rahatlama (f=7) ve toprağa (f=4); en az çaya (f=1), özgürlüğe (f=1), huzura (f=1), gül bahçesine (f=1), şelaleye (f=1), yorgunluk kahvesine (f=1), denize (f=1), nehre (f=1), gökyüzünü izlemeye (f=1), bülbülün ötüşüne (f=1), seruma (f=1) ve ağrı kesiciye (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “eğitim/bilgi edinme” kategorisine ilişkin 38 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler dinlemeyi en fazla öğrenmeye (f=16); en az oduna (f=1), okula (f=1), gözlüğe (f=1), afişe (f=1), sınıfa (f=1) ve soru çözmeye (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “iletişim ögesi olma” kategorisine yönelik 27 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler dinlemeyi en çok saygıya (f=11), sabra (f=5); en az köprüye (f=1), saflığa (f=1), beklemeye (f=1), yoğurt mayalamaya (f=1), hoşgörüyeye (f=1), duvara (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “geliştirici olma/fayda” kategorisine yönelik 32 metafor üretmiştir. Öğrenciler bu kategoride okumayı en fazla çocuğa/bebeğe (f=9), ağaca (f=8), çiçeğe (f=5); en az tohumla (f=1) ve canlıya (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “kayıt aracı/eşya” kategorisine yönelik 8 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler dinlemeyi en fazla ses kayıt cihazı (f=2) ve radyoya (f=2) benzetmiştir; en az ise mikrofona (f=1), telefona (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “süreklilik/sonsuzluk” kategorisine yönelik Arka Sokaklar (f=1), çekirdek çitleme (f=1), akarsu (f=1), ölüm (f=1), dalga (f=1), güneş (f=1) metaforlarını üretmiştir. Öğrenciler “yol gösterici olma” kategorisine yönelik robot (f=1), iş makinesi (f=1), yol çizme (f=1), su (f=1), çözüm yolu (f=1), geçmiş (f=1) metaforlarını üretmiştir. Öğrenciler “yakınlık” kategorisine yönelik 12 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler dinlemeyi en

çok anneye (f=4) ve dert ortağına (f=4), en az aile olma (f=1) ve düşünce ortağına (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “dikkat/seçici eylem olma” kategorisine yönelik toplam 9 metafor üretmiştir. Bu kategori de öğrenciler dinlemeyi en çok hayvana (f=3) ve odaklanmaya (f=3); en az porselen tabağa (f=1), kalbe (f=1) ve baykuşa (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “eğlence/heyecan verici olma” kategorisine yönelik 9 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler dinlemeyi en çok hayale (f=5); en az rüyaya (f=1), uçurtma uçurmaya (f=1), şiire (f=1) ve uçmaya (f=1) benzetmişlerdir. Öğrenciler “rahatsızlık verme, sıkıcı eylem” kategorisine yönelik 8 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler dinlemeyi en fazla uyumaya (f=3); en az baş ağrısına (f=1), zaman kaybına (f=1) ve tuzağa (f=1) benzetmiştir. Bu kategoriden ve üretilen metaforlardan anlaşılacağı üzere öğrenciler çok az da olsa dinleme becerisine yönelik olumsuz algı geliştirmiştir. Öğrenciler “birikimli olma” kategorisine yönelik çöp kutusu (f=1), kumbara (f=1), sünger (f=1), süpürge (f=1) metaforlarını üretmiştir. Öğrenciler “belirsiz olma” kategorisine yönelik kilitli kutu (f=1), kilitli kapı (f=1), körlük (f=1) metaforlarını üretmiştir. öğrenciler “beceri” kategorisine yönelik 31 metafor üretmiştir. Öğrenciler bu kategoride dinlemeyi en çok anlamaya/okumaya (f=25), en az anlatmaya/konuşmaya (f=6) benzetmiştir. Ayrıca bu kategori de öğrencilerin diğer dil becerileri ve dinleme arasında bağ kurulduğu anlaşılmaktadır. Öğrenciler “çeşitlilik” kategorisine yönelik gökkuşağı (f=1), renk (f=1) metaforlarını üretmiştir. Öğrenciler “keşfedici eylem olma” kategorisine yönelik gezme (f=1), yeni düşünceler (f=1) metaforlarını üretmiştir. Öğrenciler “değer” kategorisine yönelik altın (f=1), önem verme (f=1) metaforlarını üretmiştir. Öğrenciler, “ihtiyaç” kategorisine yönelik sağlık (f=1) metaforunu üretmiştir.

Dinleme becerisine yönelik üretilen metaforlarla ilgili örnek cümleler şöyledir:

K101: “Dinleme huzur verici bir müziğe benzer. Çünkü müzik dinlediğinde o müzikte kendinden bir şey bulursun ve bu da sana huzur verir. Dinleme de böyledir, birini dinlerken kendinden bir şeyler bulursun ve için huzurla dolar.”(**rahatlama/tedavi etme**)

K232: “Dinleme müziğe benzer. Çünkü bir müzik insanı nasıl rahatlatırsa dinlemek de insanları rahatlatır.”(**rahatlama/tedavi etme**)

K312: “Dinleme şarkı söylemeye benzer. Çünkü şarkı söylemek insanları iyi hissettirir. Dinlemek de bazen kendimizi iyi hissetmemizi sağlar.”(**rahatlama/tedavi etme**)

K32: “Dinleme rahatlamaya benzer. Çünkü bazen bir kişiyi dinlemek insanı rahatlatır.”(**rahatlama/tedavi etme**)

K221: “Dinleme öğrenmeye benzer. Çünkü çoğu şeyi dinleyerek öğrenir ve yaparız.”(**eğitim/bilgi edinme**)

K46: “Dinleme kitaba benzer. Çünkü kitaplar bize bilgi verir. Dinleyerek de birçok bilgi ediniriz.”(**eğitim/bilgi edinme**)

K24: “Dinleme saygıya benzer. Çünkü karşımızdaki kişi konuşurken araya girmemeliyiz ve onun dikkatini dağıtmamalıyız yani saygılı bir şekilde dinlemeliyiz.”(**iletişim ögesi olma**)

K25: “Dinleme sabra benzer. Çünkü karşımızdaki kişi konuşmaya başladığında sabırla, sözünü kesmeden dinlemeliyiz.”(**iletişim ögesi olma**)

K110: “Dinleme bebeğe benzer. Çünkü bebekler nasıl ki zamanla gelişirse dinlemek de insanı zamanla geliştirir.”(**geliştirici olma/fayda**)

K60: “Dinleme ağaca benzer. Çünkü insanlar birbirini dinlerlerse tıpkı ağaçlar gibi gelişir.”(**geliştirici olma/fayda**)

K9: “Dinleme güneş ışığı ile büyüyen bir çiçeğe benzer. Çünkü dinleyen insanlar dinlediklerinden feyz alarak kendilerini geliştirirler.”(**geliştirici olma/fayda**)

K184: “Dinleme ses kayıt cihazına benzer. Çünkü ses kayıt cihazı bir şey söylediğimizde direkt algılar ve kaydeder. İnsan da dinlerken algılar ve söylenenleri hafızasına kaydeder.”(**kayıt aracı olma/eşya**)

K96: “Dinleme Arka Sokaklar dizisine benzer. Çünkü dinleyeceklerin hiç bitmez.”(**süreklilik/sonsuzluk**)

K57: “Dinleme suya benzer. Çünkü su akarken yönünü bulduktan sonra o yöne doğru ilerler. Bizler de büyüklerimizi dinledikçe büyüklerimizin sözü bizi yönlendirir ve yolumuzu buluruz.”(**yol gösterici olma**)

K66: “Dinleme dert ortağı olmaya benzer. Çünkü insanlar dertlerini, acılarını, duygularını anlatarak bizi de yaşadıklarına ortak ederler. Biz de dinleyerek onların dertlerine derman oluruz. Bu da dinlemeyi anlamlı kılar.”(**yakınlık**)

K183: “Dinleme odaklanmaya benzer. Çünkü birinin söylediklerine odaklanmazsak anlayamayız.”(**dikkat/seçici eylem olma**)

K130: “Dinleme hayale benzer. Çünkü bir kişiyi dinlerken bir hayalin içindeymişim gibi hissedirim kendimi ve heyecanla dinlerim” (**eğlence/heyecan verici olma**)

K238: “Dinleme balona benzer. Çünkü dinledikçe şişersin ve sonunda patlarsın.”(**rahatsızlık verme/sıkıcı eylem olma**)

K263: “Dinleme baş ağrısına benzer. Çünkü dinledikçe bir süre sonra başın ağrır.”(**rahatsızlık verme/sıkıcı eylem olma**)

K171: “Dinleme çöp kutusuna benzer. Çünkü dinledikçe konuşulanları biriktirirsin tıpkı bir çöp kutusu gibi.”(**birikimli olma**)

K40: “Dinleme kilitli bir kutuya benzer. Çünkü kilitli bir kutunun içinden ne çıkacağı belirsizdir, kutuyu açınca içinde ne olduğu anlaşılır. Dinleme de dinlemeye başlamadan önce duyacaklarımız belirsizdir ancak dinlemeye başlayınca dinleyeceklerimiz anlaşılır.”(**belirsiz olma**)

K133: “Dinleme anlamaya benzer. Çünkü bir şeyi anlamamız ve aklımızda daha iyi kalması için dinlememiz gerekiyor.”(**beceri**)

K283: “Dinleme okumaya benzer. Çünkü her ikisinde de yeni bilgiler ediniriz.”(**beceri**)

K115: “Dinleme konuşmaya benzer. Çünkü insanlar dinlediği ölçüde konuşabilir.”(**beceri**)

K33: “Dinleme renklere benzer. Çünkü dinledikçe renkler gibi çeşitli duygular içine gireriz.”(**çeşitlilik**)

K33: “Dinleme gezmeye benzer. Çünkü insanlar yeni şeyler keşfeder, dinleme de böyledir. İnsanlar da dinledikçe yeni şeyler keşfeder.”(**keşfedici eylem olma**)

K275: “Dinleme altına benzer. Çünkü altın ne kadar değerli ise dinleme eylemi de değerlin göstergesidir.”(**değer**)

K12: “Dinleme sağlığa benzer. Çünkü sağlıklı gibi dinleme de bizi yaşatır ve tıpkı sağlık gibi temel ihtiyacımızdır.”(**ihtiyaç**)

2.2. Konuşma Becerisine Ait Bulgular

Tablo 2: Konuşma Becerisine İlişkin Kategoriler, Metaforlar ve Frekans Değerleri

Kategoriler	Metaforlar
Rahatlama/Tedavi Etme	iç dökme (f=18), kuş (f=10), su (f=9), özgürlük (f=6), sohbet (f=6), şarkı söyleme (f=4), dertleşme (f=4), bulut (f=3), uyumak (f=3), gitar sesi (f=2), bülbül (f=2), mutluluk (f=2), ilaç (f=2), psikolog (f=1), huzur (f=1), paylaşma (f=1), saz sesi (f=1), yağmur (f=1), sevdâ (f=1), el arabası (f=1), para harcama (f=1), iyilik (f=1),
Süreklilik Sonsuzluk	gökyüzü (f=4), evren (f=4), şelâle(f=2), fare/sincap kemirmesi (f=2), çekirdek çitleme (f=1), akarsu (f=1), Kars kazı (f=1), Kars karı (f=1), karadelik (f=1), sıkıntı (f=1), mesafe (f=1), aşk (f=1)
Geliştirici Olma/Fayda	ağaç(f=3), kendini geliştirme (f=2), insan (f=2), çiçek (f=2), yürüme (f=2), bebek (f=1), orman (f=1), balon şişirme (f=1), araba (f=1), musluk (f=1), öz güven (f=1)
Eğitim/Bilgi Edinme	papağan (f=4), kitap (f=3), algılama (f=1), okul (f=1), telefon (f=1), öğretme (f=1), televizyon (f=1), öğretici olma (f=1), bilgi (f=1)
İletişim Ögesi Olma	anlaşma (f=12), iletişim (f=4), sosyalleşme (f=3), işaret dili (f=1), dil (f=1), mektup (f=1), diyalog (f=1), köprü (f=1)
Eğlence/Heyecan Verici Olma	hayal (f=4), şiir okuma (f=3), hikâye(f=2), oyun oynama (f=1), kazandibi (f=1), roman (f=1), yemek yeme (f=1)
Rahatsızlık Verme/Zarar	arı (f=1), kötülük (f=1), ağaçkakan (f=1), ses bombası (f=1), duvar (f=1), yaramazlık (f=1), gök gürültüsü (f=1)
Kurallı Eylem Olma	dans etme (f=5), trafik (f=3), müzik aleti (f=2), makine (f=2), kural (f=1), beynin bölümleri (f=1)
Duygu/Düşünce Aktarımı	ifade etme(f=9), dışavurum (f=7), propaganda (f=2), beyin (f=1), hoparlör (f=1)
Etkili Olma	avukat/savunma (f=2), boş bardağı dolduran içecek (f=1), film izleme (f=1), resim (f=1), tiyatro (f=1)
Değer	saat/zaman (f=3), altın (f=2), terbiye (f=1), elmas (f=1)
İhtiyaç	günlük ihtiyaç (f=2), güneş (f=2), oksijen (f=1), yemek yeme (f=1)
Yakınlık	arkadaş (f=3), abla (f=1), komşu (f=1)
Yansıtma	kendini yansıtma (f=3), ayna (f=1), sanat (f=1)
Çeşitlilik/Zenginlik	müzik (f=2), tavus kuşu (f=1), melodi (f=1)
Dikkat	bina (f=1), sırat köprüsü (f=1), rüzgâr (f=1)
Belirsiz Olma	gelecek (f=1), kapalı kutu (f=1), hayat (f=1)
Beceri	anlama/Dinleme/Okuma (f=10), Anlatma/yazma (f=6),

Çalışma 313 öğrenciye uygulanmıştır. Bazı öğrencilerin kâğıdı boş vermesi bazı öğrencilerin ise geçersiz cevap vermesi nedeniyle konuşma becerisine yönelik toplam 265 metafor elde edilmiş ve bu metaforlar 18 kategori altında toplanmıştır. Konuşma becerisine yönelik üretilen metaforlar, en fazla rahatlama/tedavi etme (f=80) kategorisi altında toplanırken en az ise dikkat (f=3), belirsiz olma (f=3) kategorileri altında toplanmıştır. Olumsuz metaforlar ise rahatsızlık verme/zarar (f=7) kategorisi altında toplanmıştır.

Öğrenciler “rahatlama/tedavi etme” kategorisine yönelik 80 metafor geliştirmiştir. Öğrenciler bu kategoride konuşmayı en çok iç dökmeye (f=18), kuşa (f=10), suya (f=9), özgürlüğe (f=6), sohbete (f=6); en az psikoloğa (f=1), huzura (f=1), paylaşmaya (f=1), saz sesine (f=1), yağmura (f=1), sevdaya (f=1), el arabasına (f=1), ağır kesiciye (f=1), para harcamaya (f=1) ve iyiliğe (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “süreklilik/sonsuzluk” kategorisine yönelik 20 metafor üretmiştir. Öğrenciler bu kategoride konuşmayı en fazla gökyüzü (f=4) ve evrene (f=4); en az çekirdek çitlemeye (f=1), akarsuya (f=1), Kars kazına (f=1), Kars karına (f=1), karadeliğe (f=1), sıkıntıya (f=1), mesafeye (f=1) ve aşka (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “geliştirici olma/fayda” kategorisine yönelik 17 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler konuşmayı en fazla ağaca (f=3); en az bebeğe (f=1), ormana (f=1), balon şişirmeye (f=1), arabaya (f=1), musluğa (f=1) ve öz güvene (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “eğitim/bilgi edinme” kategorisine yönelik 15 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler konuşmayı en çok papağana (f=4) ve kitaba (f=3); en az algılamaya (f=1), okula (f=1), telefona (f=1), öğretmeye (f=1), televizyona (f=1), öğretici metine (f=1), öğrenciye (f=1) ve bilgiye (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “iletişim ögesi olma” kategorisine yönelik 24 metafor üretmiştir. Öğrenciler bu kategoride konuşmayı en fazla anlaşılmaya (f=12), iletişime (f=4); en az işaret diline (f=1), dile (f=1), mektuba (f=1), diyaloga (f=1) ve köprüye (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “eğlence/heyecan verici olma” kategorisine yönelik 13 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler konuşmayı en fazla hayale (f=4), şiir okumaya (f=3); en az oyun oynamaya (f=1), kazandibine (f=1), romana (f=1) ve yemek yapmaya (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “rahatsızlık verme/zarar” kategorisine yönelik 10 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler konuşmayı en fazla arı (f=1), kötülük (f=1), ağaçkakan (f=1), ses bombası (f=1), duvar (f=1), yaramazlık (f=1), gök gürültüsü (f=1) metaforlarını üretmiştir. Bu kategoriye göre öğrencilerin çok az bir kısmının konuşmayla ilgili olumsuz algıya sahip olduğu söylenebilir. Öğrenciler “kurallı eylem olma” kategorisine yönelik 14 metafor üretilmiştir. Bu kategoride öğrenciler konuşmayı en fazla dans etmeye (f=5), trafiğe (f=3); en az kurala (f=1) ve beynin bölümlerine (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “duygu/düşünce aktarımı” kategorisine yönelik 20 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler konuşmayı en çok ifade etmeye (f=9), dışavuruma (f=7); en az beyine (f=1) ve hoparlöre (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “etkili olma” kategorisine yönelik 6 metafor üretmiştir. Bu kategoride en fazla avukat/savunma (f=2) metaforu en az ise boş bardağı dolduran içecek (f=1), film izleme (f=1), resim (f=1), tiyatro (f=1) metaforları üretilmiştir. Öğrenciler “değer” kategorisine yönelik 7 metafor üretilmiştir. Bu kategoride öğrenciler konuşmayı en fazla saate/zamana (f=3), en az terbiyeye (f=1) ve elmasa (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “ihtiyaç” kategorisine yönelik 6 metafor üretmiştir. Bu kategoride en fazla günlük ihtiyaç (f=2), güneş metaforları (f=2) üretilirken; en az oksijen (f=1), yemek yeme (f=1) metaforları üretilmiştir. Öğrenciler “yakınlık” kategorisine yönelik 5 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler konuşmayı en fazla arkadaşına (f=3), en az ablaya (f=1) ve komşuya (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “yansıtmaya” kategorisine yönelik 5 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler konuşmayı en fazla kendini yansıtmaya (f=3), en az aynaya (f=1) ve sanata (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “çeşitlilik/zenginlik” kategorisine yönelik 4 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler dinlemeyi en fazla müziğe (f=2), en az ise tavus kuşu (f=1) ve melodiye (f=1) benzetmiştir. Öğrenciler “dikkat” kategorisine yönelik bina (f=1), sırat köprüsü (f=1), rüzgâr (f=1) metaforlarını üretmiştir. Öğrenciler “belirsiz olma” kategorisine yönelik gelecek (f=1), kapalı kutu (f=1), hayat (f=1) metaforlarını üretmiştir. Öğrenciler “beceri” kategorisine yönelik 16 metafor üretmiştir. Bu kategoride öğrenciler konuşmayı en fazla anlamaya/dinlemeye/okumaya (f=10), en az anlatma/ yazmaya (f=6) benzetmiştir. Bu kategoriden yola çıkarak öğrencilerin dil becerileri arasında bağ kurduğunu da söyleyebiliriz.

Konuşma becerisine yönelik üretilen metaforlarla ilgili örnek cümleler şöyledir:

K5: “Konuşma iç dökmeye benzer. Çünkü konuşmazsak birçok duygu ve düşünce içinde boğulup kalırız ancak başkaları ile diyaloga girerek duygu ve düşüncelerimizi ifade edip rahatlarız.”(**rahatlama/tedavi etme**)

K11: Konuşma suya benzer. Çünkü boğazımıza takılan bir şeyden su içerek kurtulabiliriz. İçimize dert olan, boğazımıza takılan kelimeleri ise konuşarak dışarı atarız ve rahatlarız.”(**rahatlama/tedavi etme**)

K66: “Konuşma özgür bir kuşa benzer. Çünkü insan konuştuğu kafesinden çıkar ve özgürleşir, kendini daha rahat ve sakin hisseder.”(**rahatlama/tedavi etme**)

K185: “Konuşma sohbet etmeye benzer. Çünkü insanlar konuşarak, sohbet ederek içindekileri atar ve rahatlar.”(**rahatlama/tedavi etme**)

K87: “Konuşma gökyüzüne benzer. Çünkü konuşma da gökyüzü gibi uçsuz bucaksızdır. Her şeyi kapsar, sınırı yoktur.”(**süreklilik/sonsuzluk**)

K89: “Konuşma evrene benzer. Çünkü evren gibi konuşmanın da sonu yoktur.”(**süreklilik/sonsuzluk**)

K110: “Konuşma Kars karına benzer. Çünkü Kars karı sürekli yağar, hiç bitmez. İnsanların anlatacakları da hiç bitmez, bu nedenle insanlar sürekli konuşmaya ihtiyaç duyar.”(**süreklilik/sonsuzluk**)

K52: “Konuşma ağaca benzer. Çünkü ağaca ne kadar özenle bakarsak o kadar iyi gelişir. Konuşmalarımıza da ne kadar dikkat edersek, konuşurken Türkçe kelimeler kullanırsak konuşmamız o kadar iyi olur ve gelişir.”(**geliştirici olma/fayda**)

K68: “Konuşma kitaba benzer. Çünkü kitaplar bize bir şeyler öğretir, bilgilendirir. Başkalarıyla konuşmak da bizi bilgilendirir, bize yeni şeyler öğretir.”(**eğitim/bilgi edinme**)

K63: “Konuşma papağana benzer. Çünkü papağanlar başkaları konuştuğu yeni şeyler öğrenir ve onları tekrarlar. İnsanlar da başkalarıyla konuştuğu yeni şeyler öğrenir ve bunları hayatlarında kullanır.”(**eğitim/bilgi edinme**)

K24: “Konuşma anlamaya benzer. Çünkü konuşma kendimizi karşımızdaki kişiye anlatmanın yollarından birisidir ve anlaşmanın en kolay yöntemidir.” (**iletişim ögesi olma**)

K234: “Konuşma iletişim kurnaya benzer. Çünkü konuşarak karşıdaki insanlarla iletişim kurup anlaşırın.”(**iletişim ögesi olma**)

K215: “Konuşma hayal kurmaya benzer. Çünkü insanlarla konuşunca hayal kurarsın ve sanki o hayalde yaşıyormuşsun gibi hissedersin.” (**eğlence/heyecan verici olma**)

K88: “Konuşma arıya benzer. Çünkü arılar vızıltılarıyla insanları rahatsız ederler ve iğnesiyle insanın canını yakar. Konuşma da böyledir, insanlar fazla konuşursa baş ağrıtıcı olabilirler ve kendilerine hâkim olmazlarsa incitici sözler söyleyip karşıdakinin canını yakabilirler.”(**rahatsızlık verme/zarar**)

K11: “Konuşma ses bombasına benzer. Çünkü ses bombası uzun sürede insanların başını ağrıtır. Konuşma da böyledir uzun ve anlamsız konuşmalar insanların başını ağrıtır.”(**rahatsızlık verme/zarar**)

K157: “Konuşma dans etmeye benzer. Çünkü dans ederken uyumlu olmak ve kurallara uymak gerekir, konuşmalarımızın da birbiriyle uyum içinde ve kurallara uygun olması gerekir.”(**kurallı eylem olma**)

K167: “Konuşma trafiğe benzer. Çünkü kurallar dâhilinde konuşursan konuşman akıcı ve düzgün olur.”(**kurallı eylem olma**)

K240: “Konuşma içindekileri dışa vurmaya benzer. Çünkü insan içindeki duygu ve düşünceleri konuşarak dışa vurur.”(**duygu/düşünce aktarımı**)

K244: “Konuşma ifade etmeye benzer. Çünkü insanlar konuşarak duygu ve düşüncelerini anlatır, ifade eder.”(**duygu/düşünce aktarımı**)

K176: “Konuşma bir nevi dilsel bir tiyatrodur. Çünkü dilimizin sahnelediği bu tiyatroda oyuncu, senarist ve diğer unsurlar bizlerizdir. Etkili bir oyun kurgulamak izleyenleri büyüler, kişilerin üzerinde etki uyandırır. Etkili konuştuğumuzda kurduğumuz sahne ile zihnimizin oyununu dilimizle sergileriz.”(**etkili olma**)

K298: “Konuşma müvekkilini savunan bir avukata benzer. Çünkü avukat savunmasını ne kadar etkili yaparsa davayı kazanma şansı o kadar artar, konuşmalarımız da ne kadar iyi olursa o kadar etkili olur.”(**etkili olma**)

K60: “Konuşma zamana benzer. Çünkü zaman önemlidir, zamanımızı boşa harcamamalıyız ve değerlendirmeliyiz. Konuşmalarımız da zamanımız gibi değerlidir, bu nedenle konuşmalarımıza dikkat etmeliyiz.”(**değer**)

K233: “Konuşma güneşe benzer. Çünkü güneş hayatın devamlılığını sağlayan temel ihtiyaçlarımızdandır, konuşma da hayatımızın devamlılığını sağlayan ihtiyaçlarımızdandır.”(**ihtiyaç**)

K122: “Konuşma arkadaşla benzer. Çünkü yakın arkadaşlar çok iyi anlaşırlar, insanlarda konuşarak yakınlık kurup anlaşırlar.”(**yakınlık**)

K272: “Konuşma kendini yansıtmaya benzer. Çünkü insanlar konuşmalarıyla kendilerini yansıtır.”(**yansıma**)

K8: “Konuşma müziğe benzer. Çünkü her müziğin farklı bir melodisi vardır. Her konuşmanın da farklı bir içeriği vardır.”(**çeşitlilik/zenginlik**)

K129: “Konuşma sırat köprüsünden geçmeye benzer. Çünkü konuşurken çok dikkatli olunması gerekir, karşımızdakini incitmeden konuşmaya dikkat etmeliyiz.”(**dikkat**)

K254: “Konuşma hayata benzer. Çünkü nerede biteceği, nasıl şekilleneceği belirsizdir.”(**belirsiz olma**)

K182: “Konuşma kitap okumaya benzer. Çünkü güzel konuşmak için okumak gerekir.”(**beceri**)

K283: “Konuşma yazmaya benzer. Çünkü yazarak karşımızdakilerle duygu ve düşüncelerimizi aktarırız. Konuşarak da karşımızdakilere duygu ve düşüncelerimizi aktarabiliriz.”(**beceri**)

K287: “Konuşma dinlemeye benzer. Çünkü konuşmadan önce karşıdakini dinleyip anlamak ve ona göre konuşmak gerekir.”(**beceri**)

3. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

3.1. Tartışma

Yapılan çalışmada konuşma becerisine ait bulgular incelendiğinde öğrencilerin ürettiği 265 metafor; “rahatlama/tedavi etme, süreklilik/sonsuzluk, eğitim/bilgi edinme, geliştirici olma/fayda, iletişim ögesi olma, eğlence/heyecan verici olma, rahatsızlık verme/zarar, kurallı

eylem olma, etkili olma, duygu/düşünce aktarımı, beceri, ihtiyaç, değer, belirsiz olma, yakınlık, çeşitlilik/zenginlik, yansıtma, dikkat” olmak üzere 18 kategori altında toplanmıştır.

Literatür incelendiğinde yapılan çalışmanın kategoriyle örtüşen kategorilere rastlanmıştır. Aslan’ın (2020) çalışmasında yer alan “bilgi edinme/öğrenme, duygu ve düşünme aktarımı, ihtiyaç, iletişim, rahatlama, rahatsızlık verme, sonsuzluk, yakınlık” kategorileri bakımında yapılan çalışmanın kategorileriyle örtüşmektedir. Akkaya’nın (2011) çalışmasında yer alan “iletişim, ihtiyaç” kategorileriyle yapılan çalışmanın kategorileri örtüşmektedir.

Yapılan bu çalışmanın konuşma becerisine ait bulguları incelendiğinde konuşma becerisiyle ilgili en fazla metaforun “rahatlama/tedavi etme, iletişim ögesi olma, duygu ve düşünce aktarımı, süreklilik/sonsuzluk” kategorilerinde yer aldığı görülmektedir. Buna göre öğrencilerin konuşmanın duygu ve düşüncelerini aktarmada ve iletişim kurmada etkili bir beceri olduğunun ve konuşmanın insanları rahatlattığının farkında olduğu görüşüne ulaşılabilir. Literatür incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşılan çalışmaların var olduğu görülmüştür. Aslan’ın (2020) çalışması incelendiğinde katılımcıların en çok iletişim, ihtiyaç, rahatlama ve duygu düşünce aktarımı kategorilerinde metafor ürettiği sonucuna varılmıştır. Ulusoy’un (2013) çalışmasında katılımcılar en fazla psikoloji kategorisinde metafor üretmiş ve katılımcıların sıkıntılarından kurtulma ve rahatlama ile konuşmayı açıklamaya çalıştıkları görülmüştür.

Konuşma becerisine ait bulgular incelendiğinde en az metaforun ise “dikkat ve belirsiz olma” kategorilerinde toplandığı görülmektedir. Bulgulara bakıldığında 7 öğrenci konuşma becerisine yönelik olumsuz algı üretmiştir ve bu olumsuz algılar “rahatsızlık verme/zarar” kategorisi toplanmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin az da olsa konuşma becerisine yönelik olumsuz algılar ürettiği görülmektedir. Benzer çalışmalar incelendiğinde aynı sonuçlara ulaşan çalışmaların var olduğu görülmüştür. Akkaya’nın (2011) çalışması incelendiğinde katılımcıların %3,6’sı gereksizlik kategorisi altında konuşma becerisi ile ilgili olumsuz metafor ürettiği görülmektedir. Aslan’ın (2020) çalışmasında ise 14 öğrenci rahatsızlık verme kategorisinde konuşmayla ilgili olumsuz metafor üretmiştir. Lüle Mert’in (2013) çalışmasında katılımcılar konuşma becerisine yönelik 6 olumsuz metafor üretilmiştir. Ayrıca gök gürültüsü metaforunun her iki çalışmada da olumsuz kategori altında yer aldığı tespit edilmiştir.

Yapılan bu çalışma genel olarak incelendiğinde katılımcıların konuşma becerisine yönelik 265 metafor ürettiği ve bu metaforlardan sadece 7 tanesinin olumsuz olduğu görülmüştür. Bu bağlamda 8. sınıf öğrencilerinin konuşmaya yönelik genel olarak olumlu bir algıya sahip olduğu söylenebilir. Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde bu doğrultuda benzer ve farklı sonuçlara ulaşan çalışmalara rastlanmıştır. Akkaya’nın (2011) çalışmasına bakıldığında katılımcıların büyük bir çoğunluğunun konuşma becerisine yönelik algılarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Karapınar’ın (2016) çalışması incelendiğinde öğrencilerin konuşma becerisine yönelik algılarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özkan’ın (2016) yaptığı çalışmada bu çalışmadan farklı bir sonuca ulaşılmış ve konuşma becerisine yönelik üretilen metaforların hiçbirinde olumsuz bir ögeye rastlanmamıştır yani çalışmada olumsuzluk içeren bir kategori veya metafor yoktur. Ulu’nun (2019) çalışmasında ise yine bu çalışmadan farklı bir sonuca ulaşılarak konuşma becerisine yönelik olumsuz metaforların yer almadığı sonucuna varılmıştır.

Yapılan çalışmada dinleme becerisine ait bulgular incelendiğinde öğrencilerin ürettiği 263 metafor; “rahatlama/tedavi etme, eğitim/bilgi edinme, iletişim ögesi olma, geliştirici olma/fayda, süreklilik/sonsuzluk, kayıt aracı olma/eşya, yol gösterici olma, dikkat seçici eylem olma, rahatsızlık verme/sıkıcı eylem olma, eğlence/heyecan verici olma, yakınlık, birikimli

olma, beceri, belirsiz olma, çeşitlilik, keşfedici eylem olma, değer, ihtiyaç” olmak üzere 18 kategori altında toplanmıştır.

Literatür incelendiğinde yapılan çalışmanın dinleme kategorileriyle örtüşen farklı çalışmalarda rastlanmıştır. Lüle Mert’ in (2013) çalışmasında yer alan “değerli eylem olma, iletişim ögesi olma, heyecan verici olma, sıkıcı eylem olma, heyecan verici eylem olma” kategorileriyle örtüşmektedir. Mermi ve Güvel Aktay’ın (2020) çalışmasındaki “eğitim olarak dinleme, iletişim olarak dinleme, ihtiyaç olarak dinleme” kategorileriyle örtüşmektedir. Ulu’nun (2019) çalışmasında “iletişim ögesi olma, tedavi edici olma, süreklilik gösterme, dikkat ve seçicilik, bilgi edinme/öğrenmeyi sağlama” kategorileriyle örtüşmektedir.

Yapılan çalışmadaki dinleme becerisine ait bulgular incelendiğinde en fazla metaforun “rahatlama/tedavi etme, eğitim/bilgi edinme, geliştirici olma/fayda, beceri, iletişim ögesi olma” kategorilerinde olduğu görülmüştür. Bu bilgiler ışığında öğrenciler dinlemeyi; rahatlatıcı, bilgilendirici, iletişim aracı ve fayda sağlayıcı bir eylem olarak gördükleri söylenebilir. Literatür incelendiğindeki benzer çalışmalar incelendiğinde aynı sonuçlara ulaşan çalışmalara rastlanmıştır. Mermi ve Güvel Aktay’ın (2020) çalışmasında katılımcıların dinleme becerisine yönelik ürettiği metaforlar en fazla beceri ve eğitim bilgi edinme kategorileri altında toplanmıştır. Ulusoy’ un (2013) çalışmasında ise öğrenciler en fazla metaforu ekonomik değer kategorisi kapsamında üreterek dinleme becerisi sayesinde bilgi ve deyim artışının olduğunu vurgulamaya çalışmıştır. En az metaforun üretildiği kategori ise “ihtiyaç” kategorisidir.

Dinleme becerine ait bulgular incelendiğinde katılımcıların “rahatsızlık verme/sıkıcı eylem olma” kategorisi altında 8 olumsuz metafor ürettiği görülmüştür. Literatür incelendiğinde benzer sonuçlara yer veren çalışmalara rastlanmıştır. Lüle Mert’in (2013) çalışmasında öğrenciler dinleme becerisine ait 10 olumsuz metafor üretmiştir ve bu metaforlar zor ve sıkıcı olma kategorisi altında toplamıştır. Her iki çalışmada da olumsuz kategori altında toplanan metaforlar arasında uyku metaforu benzerlik göstermektedir. Yapılan çalışmadan elde edilen verilere göre öğrencilerin dinleme becerisine yönelik olumsuz metafor ürettiği saptanmıştır.

Yapılan çalışma genel olarak incelendiğinde 8. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi ile ilgili 263 metafor ürettiği görülmüş ve bu metaforlardan sadece 8 tanesinin olumsuz algı içerdiği tespit edilmiştir. Bu bilgi doğrultusunda 8. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisine yönelik genellikle olumlu algı içinde olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Karapınar’ın (2016) çalışmasında katılımcıların dinleme becerisine yönelik üretilen metaforların genelde olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.2. Sonuç

Bu çalışmada 8. sınıf öğrencilerinin dört temel dil becerisine yönelik metaforik algılarını ortaya koymak amaçlanmıştır. 313 8. sınıf öğrencisine uygulanan bu çalışmadan elde edilen veriler ışığında katılımcıların konuşma becerisi üzerine 265 metafor geliştirdiği görülmüştür. Bu metaforlar incelendiğinde katılımcıların konuşma becerisine yönelik 258 olumlu, 7 olumsuz metafor ürettiği tespit edilmiştir. Katılımcıların dinleme becerisi üzerine ise 263 metafor geliştirdiği görülmüştür. Katılımcıların dinleme becerisine yönelik ise 255 olumlu, 8 olumsuz metafor geliştirdiği tespit edilmiştir.

Elde edilen veriler ışığında öğrencilerin konuşma ve dinleme dil becerilerine yönelik algıların büyük bir çoğunlukla olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

3.3. Öneriler

- Yapılacak çalışmalar daha alt kademelerdeki öğrencileri kapsayabilir.
- Dinlene ve konuşma becerilerine yönelik üretilen olumsuz metaforların nedenleri üzerinde durulup olumsuz algıların oluşmasına neden olan etkenler giderilebilir.
- Benzer çalışmalarda daha az örneklem grubuyla metafor tekniği ile birlikte çeşitli teknik ve yöntemlerden yararlanılarak daha detaylı araştırmalar yapılabilir.
- Yapılacak olan çalışmalar daha çok dinleme ve konuşma becerilerine yönelik olabilir.

Kaynaklar

- Akkaya, A. (2011). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin konuşma kavramına ilişkin algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (7), 1-9.
- Aslan, G. (2020). *7. sınıf öğrencilerinin anlatım becerileriyle ilgili metaforik algıları: Siverek ilçesi örnekleme*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Can, F. (2021). “Konuşma öğretimi”. Berna Ürün Karahan (Ed.). *Türkçe öğretimi-1*. (s. 129-152). İstanbul: Kriter Yayınevi,1.
- Dönmez, G. (2017). Ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri dersine, bilime, fen bilimleri öğretmenine ve bilim insanına yönelik metaforik algıları ve imajları. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Güneş, A., & Fırat, M. (2016). Açık ve uzaktan öğrenmede metafor analizi araştırmaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 115-129.
- Gün, M. (2015). Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin “Türkçe sözlük” kavramına ilişkin metaforik algıları. *Turkish Studies (Elektronik)*, 10(7), 447-466.
- Gündüz, O., Şimşek, T. (2014). *Anlama teknikleri: 2 dinleme eğitimi el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Karapınar, M. (2016). *8. sınıf öğrencilerinin ana dili kavramına ve dört temel dil becerilerine yönelik metaforik algıları*. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- MEB. (2009). *İlköğretim Türkçe dersi (1-5. Sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: MEB Yayınları.
- Mermi, F. & Güvel Aktay, E. (2020). İlkokul öğrencilerinin dinleme ve konuşma becerilerine ilişkin metaforik algıları. *International Journal of Language Academy: IJLA*, 8(3), 143-158.
- Mert, E. L. (2013). Türkçe öğretmen adaylarının dört temel dil becerisine ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla analizi. *Journal of International Social Research*, 6(27), 357-372.
- Mert, E. L. (2014). Türkçenin eğitimi ve öğretiminde dört temel dil becerisinin geliştirilmesi sürecinde kullanılabilecek etkinlik örnekleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(1), 23-48.
- Özkan, E. (2016). Öğretmen adaylarının “konuşma” kavramına ilişkin metaforik algıları. In *3rd International Congress on Social Sciences, China to Adriatic*, Antalya.
- Öztürk, Ç. (2007). Sosyal bilgiler, sınıf ve fen bilgisi öğretmen adaylarının ‘coğrafya’ kavramına yönelik metafor durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 55-69.

- Ulu, H. (2019). Öğretmen adaylarının dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine ilişkin metaforik algıları. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 272-314.
- Ulusoy, M. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe ve öğrenme alanları ile ilgili metaforları. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, (14), 1-18.
- Ünal İbret, B., & Aydınözü, D. (2011). İlköğretim II. kademe öğrencilerinin “Dünya” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar. *Kastamonu Education Journal*, 19(1), 85-102.
- Yaşar, Ş. & Girmen, P. (2012). İlköğretim öğrencilerinin Türkçe dersi konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 13-23.
- Yeşiltepe Sağlam, Ö. (2010). 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Enstitüsü.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Extended Abstract

Turkish education and instruction are shaped around the skills of listening, speaking, reading and writing. These four basic language skills, which hold an important place in Turkish education and instruction, are classified as comprehension and expression skills. Comprehension skills are reading and listening, while expression skills are writing and speaking. Humans acquire these basic skills through informal and formal means and develop their language skills over time under the influence of various factors.

The skills we are born with are listening and speaking. Humans come into the world with the ability to listen and perceive many things around them through listening. Over time, under the influence of environmental factors, humans acquire the ability to speak, which they are naturally predisposed to, and begin to express themselves verbally.

Listening and speaking, which are among the four basic language skills, provide us with many benefits in both academic and daily life. For this reason, acquiring and developing listening and speaking skills, which are among the four basic language skills, is one of the primary objectives in the process of Turkish education and instruction. To achieve this goal of Turkish instruction, it is necessary to uncover students' perceptions of listening and speaking skills. By uncovering students' perceptions, it becomes possible to understand how they approach listening and speaking. If students have negative perceptions, these can be identified and corrected. In this regard, the metaphor technique, one of the most effective methods to reveal students' perceptions, can be used.

A metaphor is an important linguistic tool frequently used in both daily life and our educational lives and it helps individuals understand and express concepts, as well as reveal their perceptions about those concepts. It can be said that the metaphor technique is an effective method for revealing perceptions. Therefore, the purpose of the current study is to uncover the perceptions of 8th-grade students regarding listening and speaking skills, which are two of the four basic language skills, through metaphors.

Ensuring the acquisition and development of listening and speaking skills is also one of the main goals of Turkish instruction. One of the requirements for achieving this goal of Turkish instruction is to uncover students' perceptions of listening and speaking. In this context,

the purpose of the current study is to uncover the perceptions of 8th-grade students regarding listening and speaking skills, which are two of the four basic language skills.

In the current study, a phenomenological research design, one of the qualitative research designs, was used. The population of the study consists of all the 8th-grade students attending public middle schools in the city of Kars and its districts and villages during the 2021-2022 school year. The sample of the study consists of 313 8th-grade students, including 168 girls and 145 boys, selected using a convenient sampling method from 10 different public middle schools in the city of Kars and its districts and villages during the 2021-2022 school year. To ensure the study adheres to ethical guidelines and that students feel comfortable answering the questions, the students participating in the study were coded as participant (P).

As a data collection tool, a form was distributed to the participants, and in order to uncover their metaphorical perceptions of listening and speaking, they were asked to fill in the blanks in the sentences “Speaking is like because” and “Listening is like because” within a 40-minute period. The data collected in the study were analyzed using content analysis, one of the qualitative data analysis techniques.

This study, which aims to uncover 8th-grade students’ metaphorical perceptions of listening and speaking, was conducted with the participation of 313 8th-grade students. In light of the collected data, 265 metaphors were developed for the speaking skill, and these metaphors were grouped under 18 categories. For the listening skill, 263 metaphors were developed, and these metaphors were also grouped under 18 categories.

When the findings of the current study related to the speaking skill were examined, the most metaphors related to speaking were found to be in the categories of “relaxation/healing, a means of communication, conveying emotions and thoughts, continuity/eternity”. Accordingly, it can be concluded that students are aware that speaking is an effective skill in conveying emotions and thoughts, establishing communication, and that speaking helps to relax people. Accordingly, it can be concluded that students are aware that speaking is an effective skill in conveying emotions and thoughts, establishing communication and that speaking helps to relax people. When the findings related to the speaking skill were examined, the fewest metaphors were found to be in the categories of “attention” and “uncertainty”. When the findings were examined, 7 students were found to have generated negative perceptions of the speaking skill, and these negative perceptions were grouped under the category of “causing discomfort/harm”. In this context, it was observed that students, to a small extent, developed negative perceptions of the speaking skill.

When the findings related to the listening skill in the study were examined, the most metaphors were found to be in the categories of “relaxation/healing, education/knowledge acquisition, being developmental/beneficial, skill, a means of communication”. In light of this information, it can be said that students perceive listening as a relaxing, informative, communicative and beneficial action. The category with the fewest metaphors produced in the study is the “necessity” category. When the findings related to the listening skill were examined, it was seen that the participants produced 8 negative metaphors under the category of “causing discomfort/being a boring action”. In this context, it was observed that students, to a small extent, developed negative perceptions of the listening skill.

Overall, it can be concluded that 8th-grade students generally have positive perceptions of speaking and listening skills.

